

Leeuwarder historie gebeiteld in steen

Het Oldehoofsterkerkhof is sinds de zomer van 2007 versierd met enige tientallen tegeltableaus, waarvan 24 stenen door hun ligging de contouren van de oude Sint Vituskerk laten zien. Van tijd tot tijd worden de contouren van de voormalige parochiekerk door watervernevelling extra geaccentueerd. De tegels zijn versierd met verschillende afbeeldingen uit de collecties van het Historisch Centrum Leeuwarden. De tegeltableaus verbeelden fragmenten uit het dagelijks leven in Leeuwarden door de eeuwen heen.

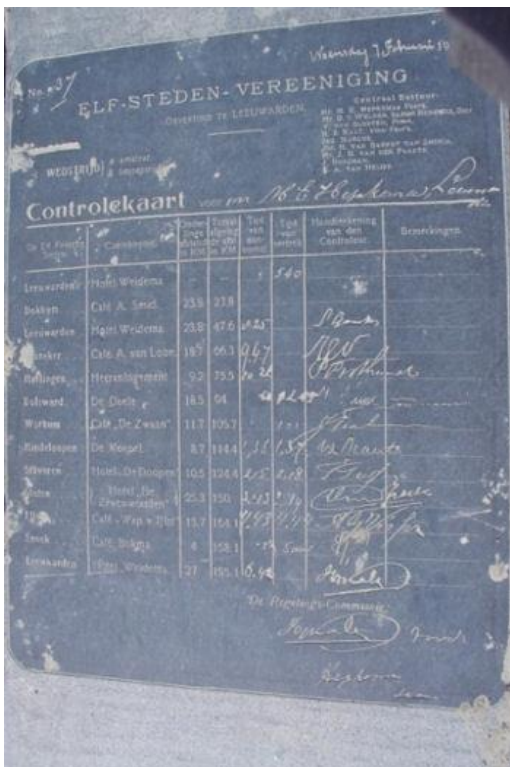
1. Academie van kanarievogels, kermisbiljet uit 1788

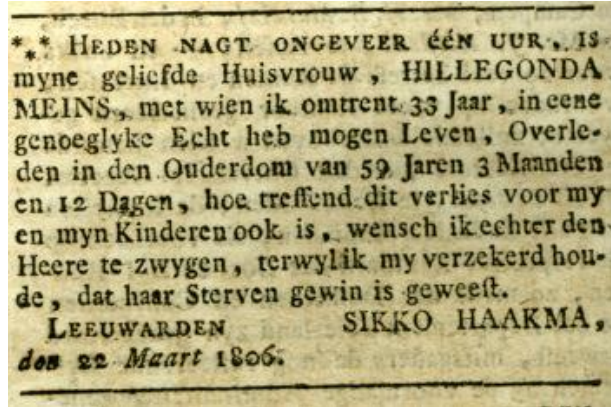
Tot in de 19e eeuw vond in de zomer in Leeuwarden de jaarmarkt plaats. Bezoekers kwamen dan niet alleen voor handelsactiviteiten naar de stad maar ook voor de kermis, die tegelijkertijd gehouden werd. Via pamfletten probeerden kermisartiesten het publiek voor hun optredens met Russische paarden, vrouwen met baarden of voorstellingen als de 'academie van kanarievogels' enthousiast te maken.

11. 'Kom door de lucht', affiche voor binnenlandse vluchten

In de jaren dertig van de vorige eeuw was het mogelijk per vliegtuig van Leeuwarden naar Amsterdam te reizen. Het affiche uit 1939 adverteert voor binnenlandse vluchten tussen Amsterdam, Rotterdam, Groningen en Leeuwarden. Een enkeltje Leeuwarden- Amsterdam kostte f5,50. Hoewel een vlucht van Leeuwarden naar Amsterdam slechts een half uur duurde, werd er niet veel gebruik gemaakt van de vliegdienst. Reizigers verkozen de trein en auto boven het vliegtuig.

41. Overlijdensadvertentie Leeuwarder Courant, 1806

Al in de negentiende eeuw werden in de Leeuwarder Courant overlijdensadvertenties geplaatst. Enkele dagen na het overlijden van zijn huisvrouw Hillegonde Meins op 22 maart 1806, maakte Sikko Haakma dit nieuws via een overlijdensadvertentie in de LC bekend.

61. Toegangskartje voor de 'Overdekte'.

Generaties Leeuwarders hebben leren zwemmen in het Leeuwarder Overdekt Zwembad, in de volksmond 'de Overdekte' genoemd. Begin jaren negentig hield het zwembad aan het Jacob Catsplein op te bestaan. Zwemmers kunnen sindsdien terecht in het Kalverdijkje en de Blauwe Golf.

 VEREENIGING
VOOR
VROUWENKIESRECHT.
AFD. LEEUWARDEN.

Openbare Vergadering
op WOENSDAG 15 OCT. 1919, 's avonds half 8,
boven de Coöp. Zuivelbank.

Onderwerp: De taak der Vereeniging van
Staatsburgeressen.

Spreeksters:
Mevr. Mr. B. Bakker-Nort,
GRONINGEN.
Mevr. S. van der Hoeve-Bakker,
UTRECHT.

Leden van het Hoofdbestuur.

LEDEN VRIJ, *HET BESTUUR.*
niet-leden 10 ct.

Denzelfden middag om 2 uur zal eene onderlinge bespreking over het werkplan der vereeniging worden gehouden voor afdelings-presidenten en secretaressen der provincie Friesland met dezelfde sprekers. Deze vergadering is ook toegankelijk voor belangstellende leden.

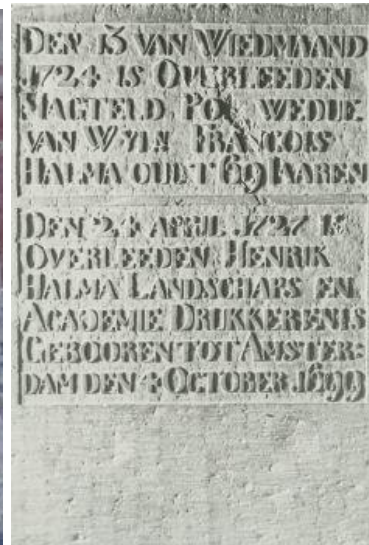
81. Fragment advertentie vergadering Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht

Vanaf het eind van de negentiende eeuw waren in Leeuwarden verschillende bewegingen actief die streden voor algemeen kiesrecht en betere rechten voor de arbeiders. De Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht was in 1894 opgericht door vrouwen uit de gegoede burgerij en had ook een afdeling in Leeuwarden. De vergaderingen waren openbaar, niet-leden betaalden 10 cent entree. Het zou tot 1919 duren eer de vereniging haar ideaal verwezenlijkt zag.

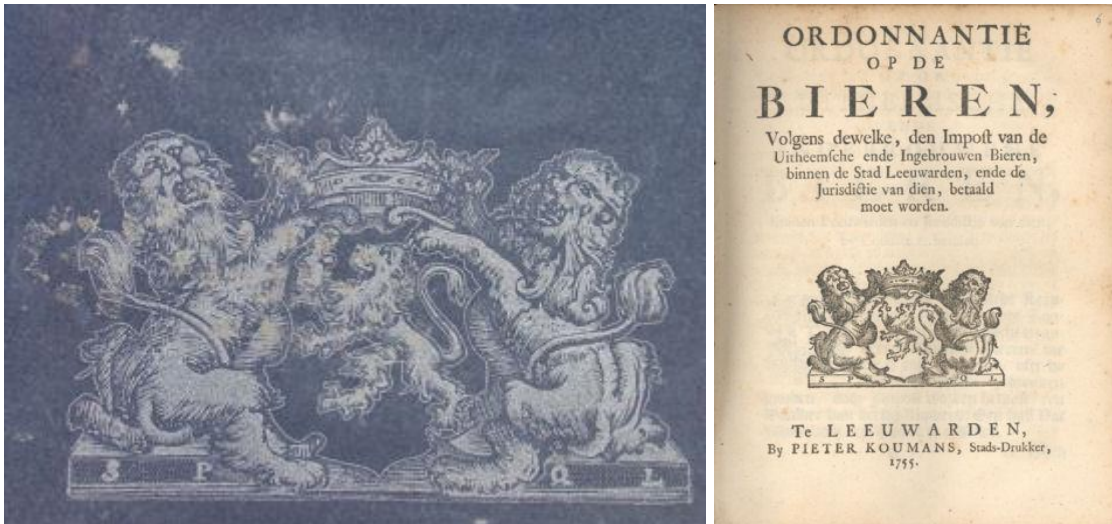
93. Oldehove op kwartetspel

Mag ik van jou.....? De bekendste toren van Leeuwarden afgebeeld op een kwartetspel over de Friese steden Heerenveen, Franeker, Sneek en Leeuwarden.

102. Grafzerk weduwe Francois Halma

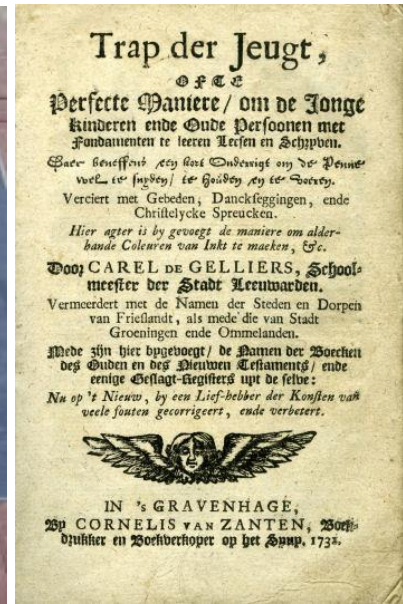
Grafzerk afkomstig uit de in 1940 afgebroken Galieërkerk aan de Tweebaksmarkt. Alle graven uit de Galieërkerk zijn overgebracht naar andere kerken in de provincie. Het graf van Landschaps- en Academie drukker Francois Halma en zijn vrouw Magteld Pos, werd overgebracht naar de Hervormde kerk van Minnertsga. In tegenstelling tot adellijke geslachten die op grafstenen hun familiewapens lieten afbeelden, is de grafsteen van de Halma's sober van aard.

22. Ordonnantie op de Bieren, 1755

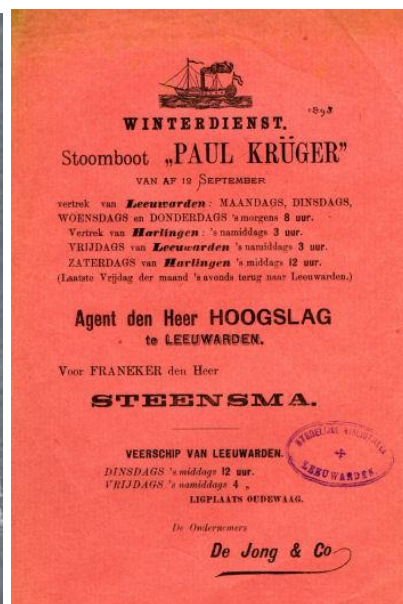
Bier was eeuwenlang de meest geconsumeerde drank in Leeuwarden. Dit veranderde toen in de loop van de 18e eeuw steeds meer mensen koffie en thee dronken dat in toenemende mate uit de koloniën werd meegebracht.

Tot de Bataafs-Franse periode waren stedelijke overheden vrij om zelf belasting op bieren te heffen. Om de brouwnijverheid in de stad enigszins te beschermen, werden uitheemse bieren door het Leeuwarder stadsbestuur zwaarder belast dan het bier van de brouwers uit de stad.

16. Fragment titelblad Trap der Jeugt, 1791

De Trap der Jeugt was het vervolg op het ABC boek, het allereerste lees-leerboek in Nederland. Aan de hand van het ABC boek leerden kinderen lezen en schrijven, de belangrijkste vakken op school. Daarnaast was er veel aandacht voor godsdienstonderwijs. Het schoolboekje De Trap der Jeugt werd geschreven door de Leeuwarder schoolmeester Carel de Gelliers. Naast lezen en schrijven was er ook aandacht voor rekenen en aardrijkskunde.

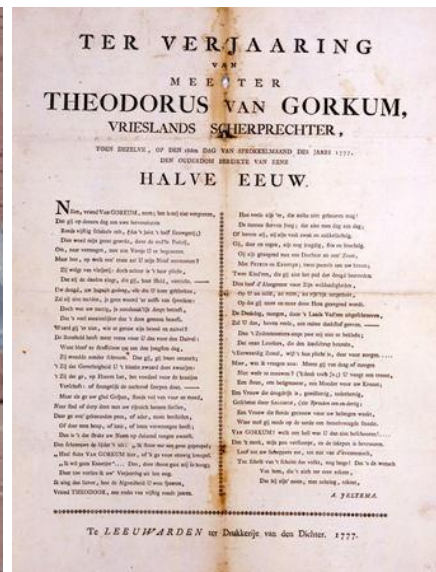
42. Dienstregeling stoomboot Paul Krüger, 1898

Tot halverwege de twintigste eeuw ging al het goederen- en persoonsvervoer in de lagere delen van Nederland over water. Eerst gebeurde dit per trekschuit en zeilschip, later per stoomschip. Leeuwarden had naast andere Friese plaatsen verbindingen met Amsterdam, Rotterdam, Kampen, Deventer en Groningen. Tijdens de winterdienstregeling vertrok het stoomschip Paul Krüger in 1898 iedere dag om 8 uur.

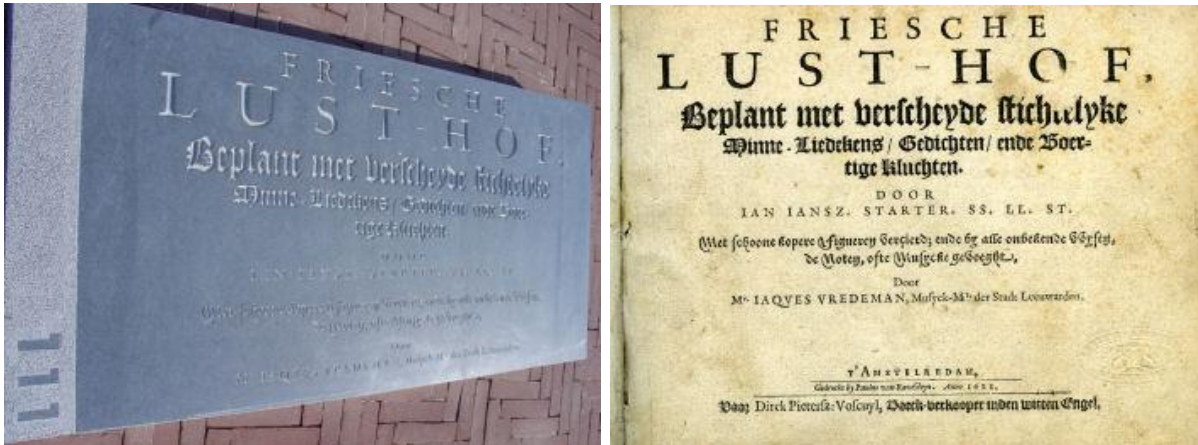
72. Stook bruinkool briquettes

Advertentie van fabrikant Hooghiemstra uit 1898. Hooghiemstra was 4 jaar eerder een brikettenfabriek begonnen aan de Willemskade. Naast bruinkoolbriketten leverde de fabriek ook briketten van berkenhoutskool. In menig Leeuwarder huishouden werden vroeger briketten gebruikt om het vuur in een kachel of potkachel warm te houden.

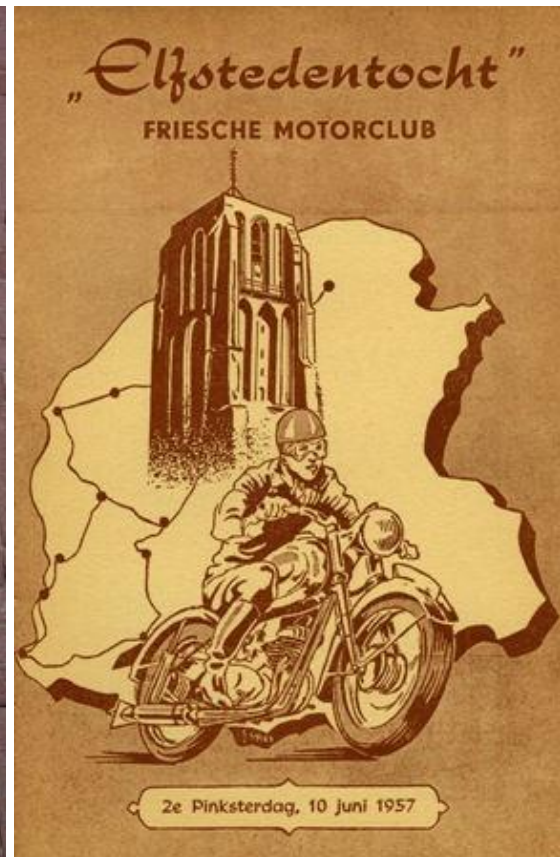
62. Titel verjaardagsgedicht Theodorus van Gorkum

Lofdichten op bekende stadstypen waren in Leeuwarden in de 18e eeuw erg populair. De Leeuwarder boekdrukker en uitgever Anne Jeltema schreef in 1777 een lofdicht voor Theodorus van Gorkum, scherpreechter (beul) en chirurgijn in Leeuwarden. Van Gorkum was als scherpreechter van Friesland een bekende verschijning in de stad.

111. Titelblad Friesche Lusthof uit 1621

Titelblad van de bundel de Friesche lusthof van Jan Jansz. Starter, gedrukt in 1621 in Amsterdam. Starter (1593-1626) woonde van 1614 tot 1620 in Leeuwarden en was hier uitgever, boekverkoper, toneelschrijver en dichter. Hij richtte de rederijderskamer "Och mocht het rysen" op. Zijn gedichtenbundel "Friesche lust-hof" uit 1621 is door Jacques Vredeman op muziek gezet. Starter trad later als historieschrijver in dienst van de graaf van Mansfeld en overleed tijdens een veldtocht in 1626 in Hongarije.

92. Elfstedentocht Friesche Motorclub

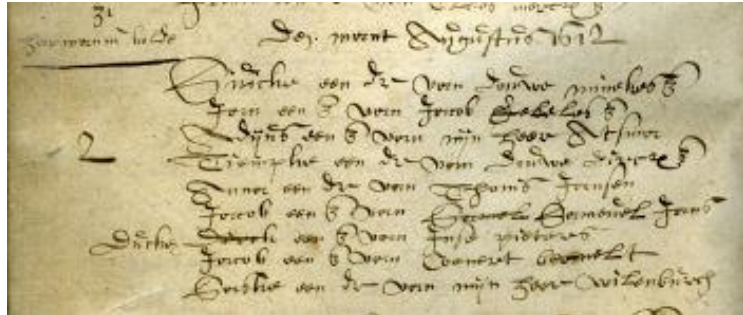
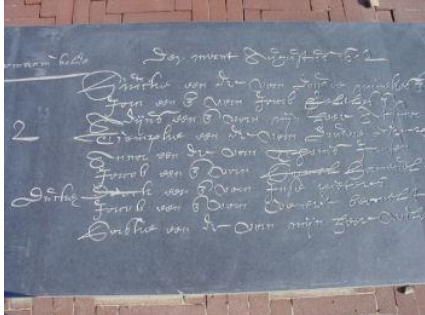
Affiche van de Elfstedentocht voor motorrijders op 10 juni 1957, die al sinds jaar en dag op Tweede Pinksterdag door de Friesche Motorclub wordt georganiseerd.

71. Loffelijk getuigschrift

Getuigschrift van Johan Hendrik Beucker Andreae (1811-1865) dat aan het eind van zijn schoolcarrière werd uitgereikt. Beucker Andreae bleek een goede leerling en werd

later onder meer burgemeester van Leeuwarden (1851-1865) en advocaat bij het Provinciaal Gerechtshof.

32. Doopinschrijving Saskia van Uylenburgh

Op de onderste regel van de doopakte staat de naam van Saskia van Uylenburgh te lezen. Zij werd op 2 augustus 1612 gedoopt. Saskia woonde aan de Ossekop en was de dochter van de Leeuwarder burgemeester Rombertus van Uylenburgh en Siuckien Ulckedr. Aessinga. In 1634 trouwde Saskia in Sint Annaparochie met kunstschilder Rembrandt van Rhijn, die zij via haar neef Hendrick van Uylenburgh had leren kennen. Het echtpaar kreeg vier kinderen, van wie alleen zoon Titus in leven bleef. Saskia overleed op 22 juni 1634 in Amsterdam aan tbc, nog geen dertig jaar oud.

52. Perronkaartje uit 1943

Reizigers zonder plaatsbewijs voor in de trein waren in de jaren veertig verplicht om op het station voor 5 cent een perronkaartje te kopen.

Reclame voor Phoenix Rijwielenfabriek

Advertentie voor de Phoenix rijwielenfabriek die in 1905 aan de Zuidergrachtswal werd opgericht door Albert Schootstra. De fabriek maakte onder deze naam fietsen. In 1969 werd de fabriek samen met enkele andere fietsfabrikanten uit het noorden overgenomen door Batavus in Heerenveen.

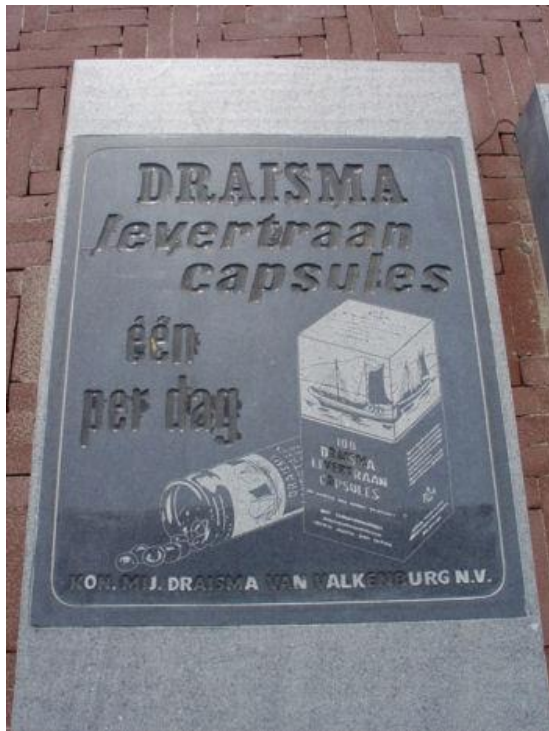
2. treinkaartje Leeuwarden- Heerenveen

Treinkaartje Leeuwarden- Heerenveen van de NTM uit 1942. Om precies te zijn het terugreisstukje van een retour van Leeuwarden naar Heerenveen. De route ging via Wirdum, dat destijds een gewoon bestaand spoorstation was.

121 Aankondiging operavoorstelling ‘Der Barbier von Sevilla’

Vereniging de Harmonie presenteerde in 1900 de opera Der Barbier von Sevilla van het Stadttheater uit Bremen. De Harmonie opende in 1884 als sociëteit met theaterfunctie haar deuren voor het Leeuwarder publiek, dat lid van de vereniging moet worden om voorstellingen te kunnen bijwonen. Na de opening van de Harmonie hield de tegenover gelegen oude Schouwburg al snel op te bestaan (nu locatie Friesche Club). In 1995 werd aan het Ruiterskwartier de nieuwe Harmonie in gebruik genomen.

51. Advertentie voor levertraan

Veel Leeuwarders zijn er groot mee geworden: levertraan. Samuel Draisma van Valkenburg opende in 1869 zijn levertraanfabriek in de Doelestraat. De zaken gingen goed. Decennialang was Draisma van Valkenburg marktleider in Nederland. De fabriek sloot in 1974 haar deuren.

12. Programma Harddraverij, 18 juni 1892

Harddraven was in de negentiende eeuw de populairste sport in Friesland. Tijdens wedstrijden streden deelnemers vaak om een oorijzer, tabaksdoos of geldprijs. Jaarlijks vond op de gedenkdag van de Slag bij Waterloo op 18 juni in Leeuwarden de Keningsswipedei plaats. Koning Willem III kwam speciaal voor deze gebeurtenis naar Leeuwarden om de winnaar een gouden zweep te overhandigen. In 1892 viel deze eer te beurt aan Koningin Wilhelmina die met haar moeder Emma een bezoek aan Friesland bracht.